

— OGRÓD —
BOTANICZNY
UNIWERSYTETU
MARIII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
LUBLIN

Działania Ogrodu Botanicznego UMCS w Lublinie w zakresie ochrony *ex situ* i *in situ* gatunków zagrożonych

Grażyna Szymczak, Agnieszka Dąbrowska, Mykhaylo Chernetsky, Anna Cwener

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880.)

ogród botaniczny jest miejscem ochrony ex situ, uprawy roślin różnych stref klimatycznych i siedlisk, uprawy roślin określonego gatunku oraz prowadzenia badań naukowych i edukacji

Podstawowym zadaniem ogrodu botanicznego jest ochrona *ex situ*, czyli ochrona gatunków poza ich naturalnymi stanowiskami

Ogród Botaniczny w Lublinie posiada kolekcję blisko 7000 taksonów (gatunków i odmian) roślin. Są to rośliny pochodzące z terenu Polski, Europy, ale także z innych kontynentów, często są to gatunki zagrożone wyginięciem, objęte zapisami Konwencji Berneńskiej, Konwencji CITES.

Kolekcja rodzimej flory zgromadzona w Ogrodzie Botanicznym w Lublinie liczy blisko 1000 taksonów, z których 266 to gatunki objęte ochroną prawną, zagrożone wyginięciem lub wymarłe na terenie Polski.

Wśród nich jest:

- 178 gatunków chronionych,
- 114 ujętych jest w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (2014)
- 211 na Polskiej czerwonej liście paprotników i roślin kwiatowych (2016).

Działania ochrony *ex situ* polegają na uprawie roślin na terenie Ogrodu Botanicznego oraz udział w tworzeniu banku nasion i banku genów

W ramach projektu FlorNaturROBiA w latach 2013-2014 r. prowadzono zbiór nasion 9 gatunków:

- **Szafirka miękkolistnego** *Muscari comosum* ze stanowisk w Machnowskiej Górze, Borowej Górze, Liwczu, Koziej Górze, Chomęciskach
- **Krwawnika szczecinkolistnego** *Achillea setacea* ze stanowisk w Gródku i w Dobużku
- **Starca cienistego** *Senecio umbrosus* ze stanowisk na Stawskiej Górze k. Chełma, i na Białej Górze k. Tomaszowa Lubelskiego
- **Czosnku kulistego** *Allium rotundum* ze stanowiska w Chodywańcach
- **Rosiczki długolistnej** *Drosera anglica* ze stanowiska w Plebance
- **Przetacznika zwodnego** *Veronica paniculata* ze stanowiska w Tarnogórze
- **Dziewięcisiu popłocholistnego** *Carlina onopordifolia* ze stanowiska na Stawskiej Górze
- **Sitniczki drobnej** *Isolepis supina* ze stanowisk w okolicach Werbkowic
- **Jęczyczki syberyjskiej** *Ligularia sibirica* ze stanowiska w Zawadówce

A close-up photograph of a pond surface. Numerous lily pads with bright green, rounded leaves are floating on the dark water. Some leaves show signs of aging or damage, with some appearing yellowish or brown. A thin, light-colored wooden stick or branch is visible in the upper right corner, partially submerged. The water reflects the surrounding foliage and the stick.

W ramach projektu FlorIntegral w 2019 r prowadzono zbiór nasion 7 gatunków:

- Ciemiężycy czarnej *Veratrum nigrum* ze stanowisk w Kątach, w Lesie Serwitut, w Niedzieliskim Lesie, w Łabuniach, Teresinie (brak okazów kwitnących, tylko bank genów) i w Lasach Strzeleckich
- Dziewięsiu popłocholistnego *Carlina onopordifolia* ze stanowiska w Rogowie
- Dziurawca wytwornego *Hypericum elegans* ze stanowiska w Niedzieliskach
- Kaldezji dziewięciornikowatej *Caldesia parnassifolia* ze stanowiska w Jez. Uściwierz
- Ostnicy Jana *Stipa joannis* ze stanowiska w Tarnogórze
- Pierwiosnka bezłodygowego *Primula vulgaris* ze stanowiska w Ciechankach Łańcuchowskich
- Żmijowca czerwonego *Echium russicum* ze stanowiska w Czumowie

Kolekcja zachowawcza maćznicy lekarskiej *Actostaphylos uva-ursi*
Osobniki z 6 stanowisk naturalnych: Rebiznaty, Borowe, Sobibór, Orle, Gnizado, Osowa

Prowadzone są także działania polegające na wzmacnianiu słabych populacji, restytucji gatunków na ich historyczne stanowiska, lub tworzeniu stanowisk zastępczych gatunków zagrożonych

- 1991 - przeniesienie *Lycopodiella inundatua* z kopalni pisaku na brzegi jez. Kleszczów
- 1993 - odtwarzanie siedlisk wzdłuż rzeki Piwonii: introdukcja *Betula humilis*, (13 osobników), *Iris sibirica* (145 osobników), *Salix lapponum* (5 osobników)
- 1993 – przeniesienie 13 osobników *Primula vulgaris* z Dębówki do Łańcuchowa
- 1996 - wzmacnianie populacji *Polemonium coerulum* w Woli Niemieckiej (256 osobników)

1996-1999 w ramach programu "renaturalizacja stosunków ekologicznych w rejonie Jeziora Piskory,, wprowadzono 67 gatunków, w tym ok. 20 wówczas chronionych i zagrożonych: *Aconitum variegatum*, *Arctostaphylos uva-ursi*, *Betula humilis*, *Daphne mezereum*, *Drosera rotundifolia*, *Frangula alnus*, *Galanthus nivalis*, *Helichrysum arenarium*, *Hepatica nobilis*, *Iris sibirica*, *Jovibarba sobolifera*, *Lilium martagon*, *Marsilea quadrifolia*, *Menyanthes trifoliata*, *Nymphaea alba*, *Nymphoides peltata*, *Polemonium caeruleum*, *Ribes nigrum*, *Salix lapponum*, *Salvinia natans*, *Trollius europaeus*, *Viburnum opulus*

W ramach projektu Ochrona i zagospodarowanie edukacyjno-przyrodnicze muraw kserotermicznych w Kazimierskim Parku Krajobrazowym (EkoFundusz 2008) na stanowiska naturalne wysadzano:

Len włochaty *Linum hirsutum*- Góra Trzech Krzyży (stanowisko zastępcze?), Janowiec (stanowisko zastępcze)
Len złocisty *Linum flavum* – Góra Trzech Krzyży (restytucja?), Janowiec (stanowisko zastępcze)
Kosaciec bezlistny *Iris aphylla* – Skarpa Dobrska (stanowisko zastępcze), Męćmierz (wzmacnianie populacji?)
Turzyca delikatna *Carex supina*- Skarpa Dobrska (wzmacnianie populacji)
Kostrzewa makutrzanska *Festuca makutrensis* - Skarpa Dobrska (wzmacnianie populacji?)
Wisienka stepowa *Prunus fruticosa* - Skarpa Dobrska (wzmacnianie populacji)
Kostrzewa nibyowcza *Festuca pseudovina* - Skarpa Dobrska (stanowisko zastępcze/wzmacnianie populacji)
Śniedek cienkolistny *Ornithogalum collinum* – Męćmierz (stanowisko zastępcze/wzmacnianie populacji), Skarpa Dobrska (stanowisko zastępcze/wzmacnianie populacji), Janowiec (stanowisko zastępcze/wzmacnianie populacji)
Ożota zwyczajna *Linum catharticum* – Góra Trzech Krzyży (wzmacnianie populacji), Męćmierz/Albrechtówka (wzmacnianie populacji?- w danych historycznych podawane jako okolice Kazimierza)

**W latach 1993-1993 *Iris aphylla* reintrodukowano na 6 stanowiskach:
Broczówka k/Skierbieszowa, Ciechanki k/Łęcznej, Kazimierz Dolny, Opoka Duża
k/Annopola, Szczecyn k/Gościeradowa, Tarnogóra k/Izbicy**

**W ramach projektu Ochrona czynna muraw kserotermicznych i stanowisk chronionych
roślin w Nadwieprzańskim i Krzczonowskim Parku Krajobrazowym (2017) kolejny raz
wysadzano na zbocza doliny Wieprza kosaciec bezlistny**

1993- reintrodukcja *Echium russicum* w Czumowie (53 osobniki)

W ramach projektu Ochrona muraw kserotermicznych w Polsce – teoria i praktyka Life+ (2010), Ochrona bioróżnorodności siedlisk trawiastych wschodniej Lubelszczyzny (2014), Lubelska Natura 2000 – wdrażanie planów zadań ochronnych (2017, 2019) wysadzano z upraw w Ogrodzie na stanowiska naturalne:

- **Żmijowiec czerwony *Echium russicum* – Czumów (restytucja), Gródek (introdukcja), Posadów (restytucja), Dobużek (wzmacnianie populacji)**
- **Szczodrzeniec zmienny *Chamaecytisus albus* – Czumów (wzmacnianie populacji)**

W ramach projektu FlorIntegral - zintegrowana ochrona in situ i ex situ rzadkich, zagrożonych i priorytetowych gatunków flory na terenie Polski (2018-2020) prowadzono zabiegi ochrony czynnej na stanowisku ciemężycy czarnej w łabuniach oraz wzmacniano populację w łabuniach i w Lasach Strzeleckich

- **Ciemężycza czarna *Veratrum nigrum*** – łabunie (wzmacnianie populacji), Lasy Strzeleckie (wzmacnianie populacji, stanowisko zastępcze)

Od br. uczestniczymy w projekcie pn. Ochrona czynna polskiej populacji jęczyki syberyjskiej

W ramach projektu w Ogrodzie Botanicznym zostanie powiększona uprawa *ex situ* jęczyki syberyjskiej w oparciu o materiał genetyczny pochodzący ze stanowisk naturalnych na Lubelszczyźnie oraz będą wzmacniane istniejące populacje oraz zostaną utworzone subpopulacje na stanowiskach w sąsiedztwie już istniejących

Inne działania ochrony *in situ*:

- w ramach projektu "Ochrona bioróżnorodności siedlisk trawiastych wschodniej Lubelszczyzny,, podjęto próbę odtwarzania murawy kserotermicznej w obszarze Natura 2000 Drewniki

Inne działania ochrony *in situ*:

- ochrona czynna stanowiska storczyka purpurowego *Orchis purpurea* w Kornelówce

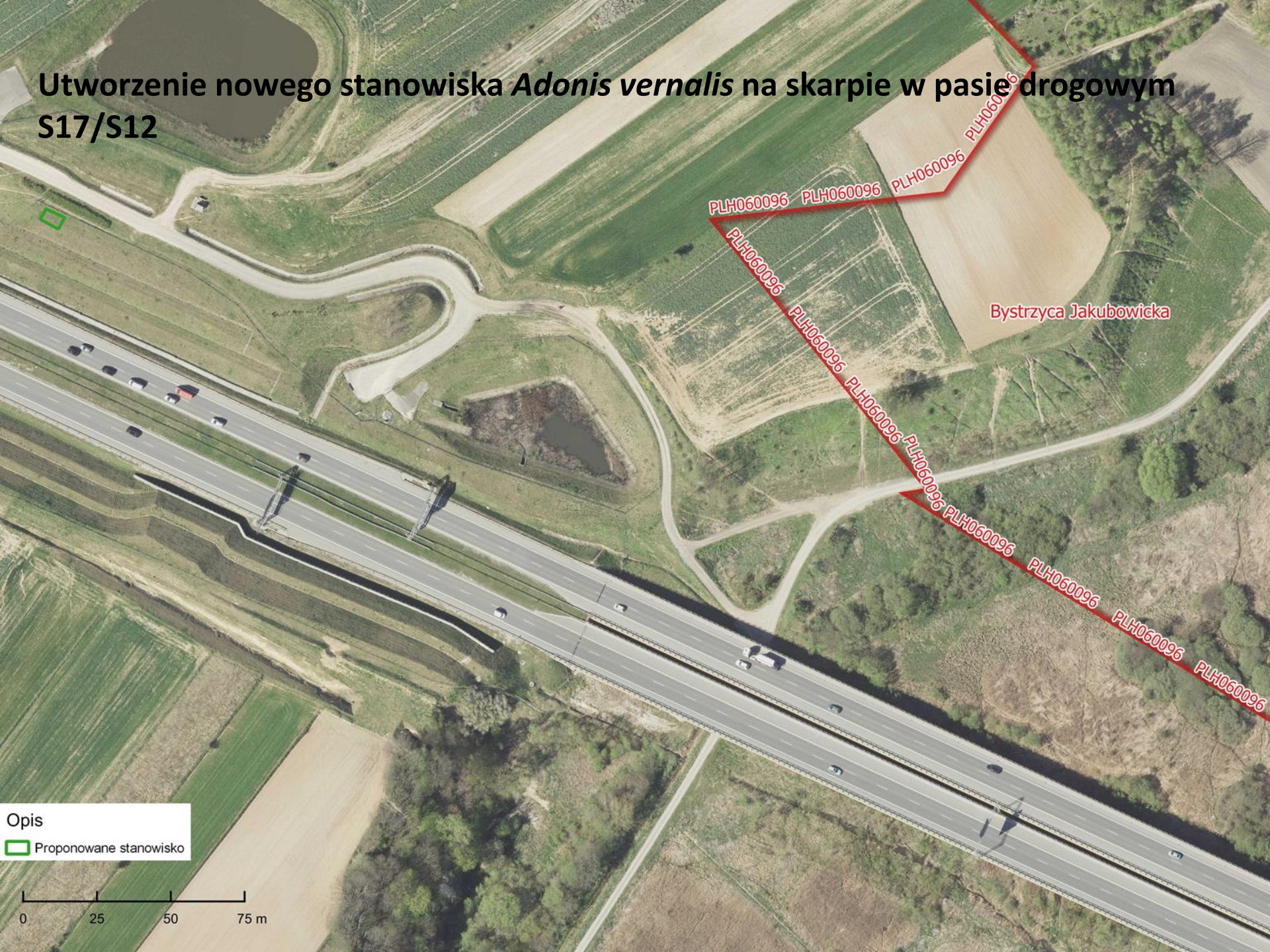

Inne działania ochrony *in situ*

Przeciwdziałanie niszczeniu stanowiska miłka wiosennego na skarpie w dolinie Bystrzycy

Utworzenie nowego stanowiska *Adonis vernalis* na skarpie w pasie drogowym S17/S12

Opis
Proponowane stanowisko

0 25 50 75 m

Ścieżka edukacyjna
Educational path

Zobacz, poznaj i pomóż je chronić

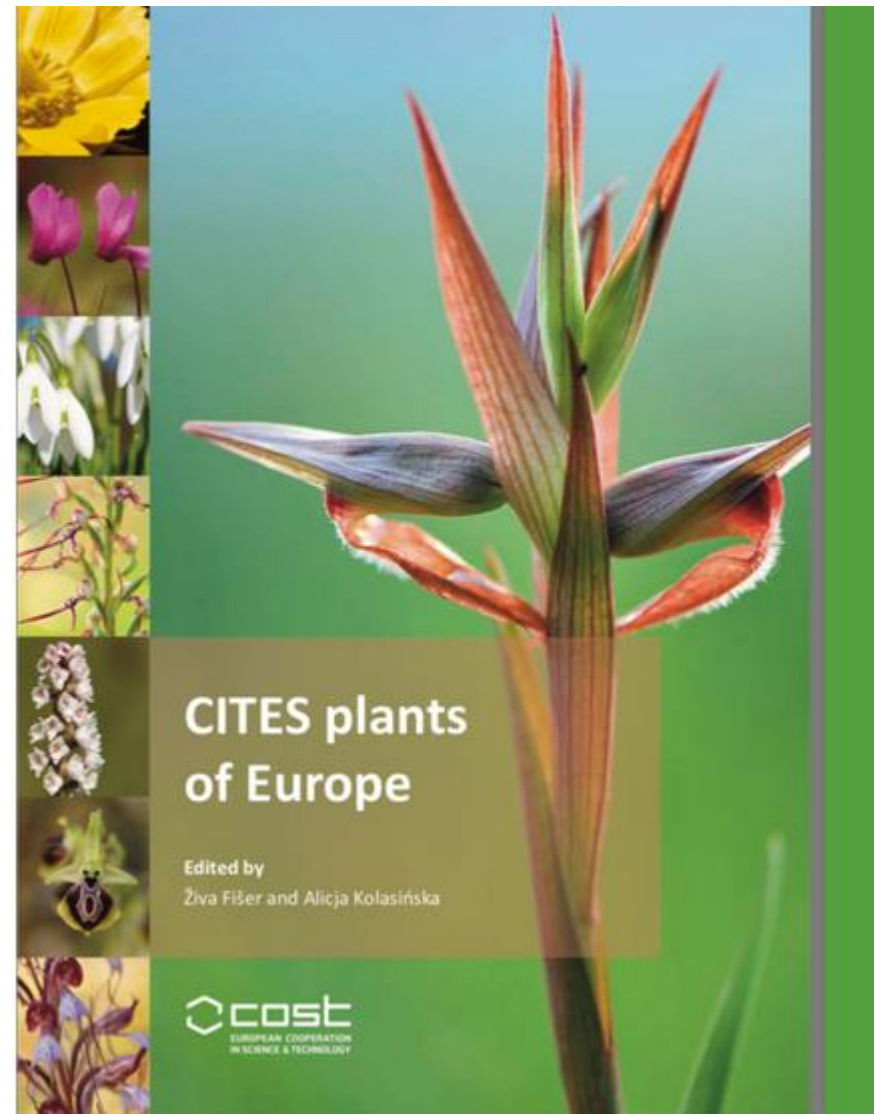
Polskie rośliny chronione, rzadkie i zagrożone — ścieżka edukacyjna w Ogrodzie Botanicznym UMCS

Look, explore and help protect

Polish protected, rare and endangered plants — an educational path in the UMCS Botanical Garden

Działania edukacyjne

Bird's-nest orchid

Neottia nidus-avis (L.) Rich.

DESCRIPTION

Bird's-nest orchid is a non-photosynthetic orchid that derive all their nutrition from a mycorrhizal fungus in the soil and litter. Its name derives from a comparison of the tangled roots to a bird's nest. The beige-brown, yellowish or even white shoot grows up to 40 cm. The flowers without spur, gathered in the spike, have the same color as the shoot. Labellum divided into two lobes, the remaining petals form a 'helmet'. Flowering occurs from late May to June.

HABITAT

It grows in shady woodland, especially beech and hornbeam forests.

DISTRIBUTION

It occurs across most of Europe, up to the Caucasus and the Urals. Also, it can be found in northern Africa.

DANGER

Forests management and destruction of undergrowth are a threat to the species.

PROTECTION

CITES Washington Convention Annex II

TEXT: ANNA CWENER

RZADKIE I ZAGROŻONE ROŚLINY

WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Działania edukacyjne

Wpisz szukane wyrażenie...

Home

Kolory ▾

Kategoria zagrożenia ▾

O projekcie

Kontakt

 Polski ▾

wyka na murawie

pozostałe działania

- **Badania naukowe:** obserwacje biologii rozwoju i warunków uprawy gatunków zagrożonych, opracowywanie czerwonej księgi roślin województwa lubelskiego
- **Edukacja....**

chamedafne północna

ciemnizyca czarna

cieszynianka wiosenna

Czosnek kulisty

czosnek niedźwiedzi